DINAMICA DENOMINAŢIEI PERSONALE PRIMARE ÎN ANTROPONIMIA ACTUALĂ

DOMNIŢA TOMESCU
Universitatea „Ovidius" din Constanţa
Universitatea Petrol-Gaze din Ploieşti

1. Descrierea antroponimiei româneşti actuale sub aspectul dinamicii denominative are în vedere, în lucrarea de faţă, câteva aspecte semnificative ale denominaţiei personale primare, realizate prin subsistemul prenumelor, privitoare la condiţionarea procesului de schimbare a inventarului antroponimic de contextul dezvoltării socio-politice, înnoirea repertoriului de nume de persoane prin împrumuturi sau creaţii autohtone, asigurarea continuităţii onomastice prin conservarea formelor tradiţionale. Alegerea sistemului denominaţiei primare, ca obiect de studiu, nu este întâmplătoare. În ansamblul numelor de persoane, prenumele se caracterizează prin mobilitate denominativă, respectiv, instabilitate a sistemului, supus unei selectivităţi de tip subiectiv din partea donatorilor. Se poate observa deosebirea, din acest punct de vedere, dintre subclasa prenumelor, domeniu deschis, inovator, supus influenţelor şi modei şi subclasa numelor de familie, fixate şi oficializate prin documente administrative, alcătuind în prezent un inventar aproape închis de forme onomastice. Disponibilitatea faţă de noutate şi schimbare a prenumelor se manifestă diferit în antroponimia urbană şi cea rurală, precum şi la nivelul ierarhiei sociale. Schimbările pe care le implică subsistemul prenumelor sunt strict individuale, de ordin subiectiv, afectiv, având de cele mai multe ori un caracter efemer. Dinamica sistemului prenumelor se referă predominant la inventarul onomastic atribuit direct persoanelor (la înregistrarea administrativă a naşterii sau la botez), care suferă modificări prin introducerea, substituirea, respectiv, suprimarea unor nume, dar şi la modul de selectare a numelor în actul denominaţiei.

În ceea ce priveşte delimitarea antroponimiei actuale, în cadrul periodizării onomasticii româneşti, remarcăm apartenenţa sa la un îndelungat şi amplu proces de modernizare a sistemului onomastic românesc general, care începe la mijlocul secolului al XIX-lea, derulându-se continuu până în prezent, în consonanţă cu dezvoltarea limbii române literare. Domeniu al limbii sensibil legat de schimbările social-politice şi culturale, onomastica românească este marcată diferit de cele trei mari perioade ale istoriei naţionale din secolul al XX-lea şi al XXI-lea: epoca interbelică,

BDD-V4336 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:27:33 UTC)

comunistă şi postcomunistă. Fără a se înregistra o restructurare a sistemului denominativ personal, care îşi menţine stabilitatea atribuirii şi transmiterii unui fond tradiţional de antroponime, onomastica românească prezintă, în fiecare dintre aceste perioade, unele modificări importante, mai ales la nivelul repertoriului de nume personale.

Cercetarea prenumelor româneşti actuale are la dispoziţie surse documentare importante aflate în custodia unor instituţii publice (Inspectoratul naţional pentru Evidenţa Persoanelor din Ministerul Administraţiei şi Internelor, Direcţia Generală a Arhivelor Statului, Autoritatea Electorală permanentă, servicii / oficii de stare civilă din primării), cât şi la instituţii religioase (biserici, mănăstiri), fonduri documentare importante, unele informatizate, insuficient sau deloc cercetate. Baza de date la nivel naţional a Inspectoratului naţional pentru Evidenţa Persoanelor a fost utilizată, parţial, la redactarea unor lucrări de statistică onomastică (Bolocan 1999). În privinţa numelor de persoane, listele abonaţilor telefonici sunt surse utilizabile, cu rezerve asupra parţialităţii informaţiilor, mai ales din mediul rural, precum şi asupra insuficienţei datelor în evaluarea circulaţiei sau a frecvenţei formelor onomastice. Utilizarea unor dicţionare antroponimice (Ionescu 1975, Bălan Mihailovici 2003) este limitată de absenţa unor informaţii privitoare la datarea sau periodizarea formelor onomastice actuale. Observaţia priveşte parţial şi dicţionarele istorice de antroponimie românească (Constantinescu 1963), care notează totuşi atestarea în prezent a unor forme onomastice tratate lexicografic.

2. În perioada interbelică, evoluţia sistemului antroponimic se manifestă în două direcţii, cu influenţe asupra structurii inventarului onomastic: unificarea repertoriului de prenume la nivel naţional şi accelerarea procesului de modernizare a antroponimiei.

Prenumele înregistrate nesistematic în această perioadă indică prezenţa unui inventar bogat şi divers de forme tradiţionale religioase şi laice, cele mai multe în variante specific româneşti, îmbogăţit prin împrumutul unor nume proprii străine. Ca domeniu onomastic mobil şi creativ, prenumele, în primul rând, sunt afectate de schimbări care au reprezentat, nu numai o îmbogăţire a repertoriului onomastic, ci, mai ales, o intensificare a uzului şi a circulaţiei numelor de persoană.

2.1. Corespunzătoare condiţiilor create de reîntregirea statală, manifestarea unor fenomene unificatoare ale fondului onomastic reprezintă depăşirea unor tradiţii ale provincialismului istoric, care, în pofida remarcabilei unităţi a sistemului numelor româneşti de persoană, diferenţiau antroponimia transilvăneană de cea moldovenească şi cea muntenească. Circulaţia numelor de persoană se amplifică pe măsura consolidării relaţiilor economice şi socio-politice dintre diferitele zone ale ţării. Unele prenume, specifice antroponimiei unei anumite regiuni, se generalizează, intrând în fondul unitar al antroponimiei naţionale.

Omogenizarea şi unificarea repertoriului onomastic în perioada interbelică poate fi exemplificată prin două fenomene asemănătoare, dar diferite ca intensitate:

BDD-V4336 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:27:33 UTC)

expansiunea prenumelor transilvănene în antroponimia celorlalte zone româneşti, pe de o parte, circulaţia prenumelor regăţene în Ardeal, pe de altă parte.

Legată de mişcarea latinistă ardeleană, atribuirea unor prenume preluate din inventarul antroponimic roman, motivată iniţial de condiţii socio-politice specifice Transilvaniei, se extinde, în special, în mediul urban, în cel suburban, şi apoi în cel rural, depăşind sfera numelor de persoane savante. Numai o parte dintre prenumele latineşti masculine şi feminine din antroponimia transilvăneană, precum *Aureliu, Aurelian, Cezar, Claudiu, Corneliu, Horaţiu, Liviu, Lucian, Marius, Octavian, Ovidiu, Pompiliu, Remus, Silviu, Tiberiu, Traian, Valentin, Valeriu, Virgiliu etc.*, respectiv, *Aurelia, Claudia, Cornelia, Felicia, Iulia, Iuliana, Livia, Lucia, Lucreţia, Silvia, Valentina, Valeria* etc., îmbogăţesc repertoriul onomastic regăţean.

Unele dintre numele de inspiraţie latinistă, al căror focar a fost Transilvania secolului al XIX-lea, se impun în inventarul principal al onomasticii româneşti moderne, care, potrivit statisticilor, cuprinde 58.400 de prenume actuale înregistrate, repartizate în 7 grupe de frecvenţă (Bolocan 1999: 375-386), stabilite după numărul ocurenţelor / al purtătorilor (notat după fiecare formă între paranteze drepte).

După cum indică cifrele de frecvenţă, extinderea prenumelor latiniste din zona Transilvaniei (TR) în celelalte regiuni româneşti, Moldova (ML) şi Muntenia (M), inclusiv Oltenia, s-a realizat inegal. Unele prenume transilvănene latiniste se generalizează, realizând frecvenţe apropiate în celelalte regiuni, de exemplu: *Marius* (31.522 ocurenţe – TR, 33.983 – M, 31.811 – ML), alte prenume îşi păstrează poziţia dominantă în Transilvania, realizând frecvenţe medii diferite în alte zone, de obicei mai ridicate în Moldova: *Liviu* (17.585 – TR, 12.994 – ML, 8.348 – M), *Lucian* (15.079 – TR, 13.041 – ML, 9.209 – M), *Ovidiu* (19.554 – TR, 12.951 – ML, 4.730 – M), *Traian* (21.968 – TR, 7.907 – M, 6.151 – ML), *Claudiu* (14.376 – TR, 8.939 – ML, 5.031 – M), *Virgil* (7.295 – TR, 5.628 – ML, 5.261 – M), *Octavian* (8.674 – TR, 5.079 – M, 4.321 – ML), *Tiberiu* (10.391 – TR, 2.470 – ML, 2.414 – M). În cazul câtorva prenume, răspândirea în Muntenia şi Moldova depăşeşte extensiunea numelui în Transilvania: *Laurenţiu* (10.150 – M, 8.725 – ML, 6.053 – TR), *Silviu* (7.783 – ML, 7.061 – TR, 5.996 – M) etc.

Percepute ca nume culte, laice sau ca neologisme onomastice, tradiţia numelor latiniste se consolidează în antroponimia românească nu numai urbană, ci şi rurală. Generalizarea acestor nume pe tot teritoriul românesc se realizează în paralel cu pierderea motivaţiei latiniste a atribuirii lor. Ca urmare a acestui fenomen, forma numelor latiniste masculine se remodifică prin trunchierea formelor şi pierderea terminaţiei specifice (rezultată din acomodarea terminaţiei iniţiale a numelui roman): *Aureliu(s) > Aurel, Corneliu(s) > Cornel, Octavian(us) > Octav, Ovidiu(s) > Ovid, Valeriu(s) > Valer, Virgiliu(s) > Virgil* etc. În paralel, pe măsura creşterii frecvenţei acestor prenume, se creează forme diminutivale şi hipocoristice, atât cu bază masculină, cât şi feminină, alcătuind familii onomastice de tipul: *Aurel(iu) / Aurelian*

BDD-V4336 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:27:33 UTC)

> Auraş, Aurică, Relu, Reluş, Reluţu, Rică etc., *Cezar > Cezărel, Cezărică* etc., *Cornel(iu) > Cornică, Corniţă, Cornelică* etc., *Lucian > Lucică, Lucişor, Octav(ian) > Octăvel, Octăvică, Octăviţă, Tavi, Tăvel, Tăvică, Tăviţă* etc., *Ovid(iu) > Ovidel, Ovidică, Ovidiţă* etc., *Pompiliu > Pompilică, Pompiliţă* etc., *Remus > Remi, Remică* etc., *Silviu > Silvică, Silvişor* etc., *Traian > Trăienel, Trăienică, Trăieniţă, Trăienuş* etc., *Valentin > Val, Vali, Valică, Tinel, Tinuş* etc., *Valeriu > Vali, Valerică* etc., *Virgil(iu) > Virgilică, Gili, Gilică* etc., respectiv, *Aurelia >Aurica, Auriţa, Aura, Reli* etc., *Cornelia > Cornelica, Corneliţa, Nela, Neli, Nelica* etc., *Livia > Livioara, Liviuţa* etc., *Lucia >Lucica, Luci* etc., *Silvia > Silvica, Silvioara, Silviuţa, Silvi* etc., *Valentina > Vali, Tina, Tinica* etc., *Valeria > Valerica, Vali* etc.

În general, crearea hipocoristicelor şi, mai ales, a diminutivelor afective de la numele romane clasice „depreciază" onomastica latinistă (Paşca 1936:42) prin vulgarizare, având efecte comice prin contrastul cu sugestiile semantice culturale ale numelor-bază, cele mai multe asociate cu mari personalităţi istorice. În acelaşi timp, însă, acest fenomen este un indice semnificativ al intrării în uz a formelor culte. Semnificaţia politică şi culturală a numelor de inspiraţie romană este uitată sau ignorată, formele lor se banalizează pe măsura creşterii frecvenţei denominative.

Tot pe baza frecvenţelor înregistrate de prenumele din diferite regiuni se poate observa că şi unele prenume specifice românilor din Regat se extind în teritoriile ardeleneşti. Este vorba tot de prenume savante, dar de inspiraţie istorică autohtonă, care evocă personalităţi ale trecutului Moldovei sau al Ţării Româneşti, devenite personaje literare reprezentative. În perioada interbelică, aceste prenume se răspândesc în mediile urbane transilvănene, unele înregistrând o circulaţie intensă, care uneori o întrece pe cea înregistrată în Moldova sau în Muntenia: *Mircea* (27.191 – TR, 17.349 – ML, 13.133 – M), *Bogdan* (18.316 – ML, 12.461 – TR, 11.452 – M), *Tudor* (14.948 – M, 4.074 – TR, 3.301 – ML), *Răzvan* (7.198 – TR, 6.665 – ML, 6.320 – M), *Vlad* (5.338 – ML, 5.211 – TR, 1.845 – M).

Schimbul de nume între sistemele antroponimice regionale este extins uneori şi la nivelul diminutivelor sau al hipocoristicelor, precum şi la cel al fixării unor variante ale prenumelor. Astfel, prenumele derivate cu sufixul diminutival *-ache*, specific teritoriilor regăţene, influenţate de onomastica neogreacă în timpul domniilor fanariote, se regăsesc, în prezent, în toate zonele locuite de români, în proporţii variabile. Cel mai răspândit dintre aceste derivate, *Costache*, ocupând rangul [93] cu 19.434 de ocurenţe, se distribuie în Moldova cu o cifră de frecvenţă ridicată şi cu frecvenţe mult mai reduse în aria muntenească şi, mai ales, în cea transilvăneană (16.396 – ML, 1.227 – M, 769 – TR). De altfel, toate formele diminutivale ale prenumelor masculine şi feminine, mai rare în onomastica transilvăneană, sunt în creştere sub aspectul frecvenţei actuale: *Ionel < Ion* (39.996 – ML, 31.925 – M, 15.335 – TR), *Dănuţ < Dan(iel)* (13.299 – ML, 7.217 – M, 5.908 – TR), *Petrică < Petre* (13.315 – ML, 8.150 – M, 2.296 – TR), *Ionela < Ioana* (19.114 – M, 18.082 – ML, 7391 – TR), *Lenuţa < Leana < Elena* (20.284 – ML, 10.794 – TR, 10.134 – M.),

BDD-V4336 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:27:33 UTC)

Anica < *Ana* (25.055 – ML, 16.963 – M, 8.356 – TR), *Marioara* < *Maria* (20.116 – TR, 12.820 – M, 9.857 – ML).

Generalizarea hipocoristicelor, atât masculine, cât şi feminine, se realizează dinspre zone cu frecvenţe ridicate ale acestui fenomen, cum este Moldova, către arii de slabă extensie, cum este Transilvania, de exemplu: *Nicu* < *Ion / Nicolae* (6.775 – M, 6.473 – ML, 1795 – TR)*; Nelu* < *Ion* (5.324 – ML, 4.085 – M, 2104 – TR), *Gina* < *Eugenia / Virginia* (5.906 – ML, 4.482 – M, 1034 – TR), *Geta* < *Georgeta* (5.538 – ML, 2.416 – M, 1336 – TR) etc.

În cazul variantelor aceluiaşi prenume, se constată tendinţe de modificare a structurii repertoriului regional, vizibile în circulaţia actuală a formelor savante şi populare ale unui prenume: *Ioan* (283.776 – TR, 124.655 – M, 23. 267 – ML); *Ion* (201.493 – M, 75.614 – ML, 27.741 – TR).

2.2. Procesul de unificare a antroponimiei româneşti se evidenţiază şi la nivelul modernizării fondului onomastic de prenume. Onomastica perioadei interbelice se situează în continuitatea tendinţei de restructurare a inventarului de prenume prin importul unor forme din antroponimia occidentală. În prezent, este aproape imposibil de a departaja prenumele împrumutate în a doua jumătate a secolului al XIX-lea de cele preluate în perioada interbelică, dar se poate observa intensificarea circulaţiei unor prenume impuse de modă, care pot fi uşor identificate după personalităţile sau evenimentele de care se leagă. Este cazul unor prenume neologice de origine diferită (italiană, germană, franceză). Astfel prenumele românesc *Leonard* < fr. *Leonard*, it. *Leonardo*, atestat izolat în secolul al XIX-lea creşte ca frecvenţă (5055), fiind impus de celebritatea cântăreţului de operetă *Leonard* (Nicolae Leonard). Este şi cazul unor prenume germane, precum *Rudolf* (3335) şi *Greta* (1032), prezente în onomastica germană din Transilvania, dar puse în circulaţie în mediul românesc de moda celebrului actor Rudolf Valentino, respectiv, de celebritatea actriţei Greta Garbo etc. De altfel, dezvoltarea rapidă a cinematografului în prima jumătate a secolului al XX-lea aduce şi în onomastica românească un nou val de nume străine sau reactivează circulaţia unor nume existente sporadic. Astfel apariţia şi circulaţia prenumelui feminin *Ramona* (39.979) se explică prin faima actorului Ramón Navarro, dublată de cea a tangoului argentinian *Ramona*, la modă în perioada interbelică. Prenumele modern *Daniela* (126.274), neatestat în onomastica românească tradiţională ca pereche feminină a prenumelui masculin *Daniel*, se răspândeşte datorită faimei actriţei franceze Danielle Darrieux, iar selecţia prenumelui *Marilena* (13.573) este influenţată de prenumele unei vedete a filmului internaţional, Marlene Dietrich. Multe dintre prenumele moderne sunt inspirate de onomastica literară a epocii: *Dănuţ* < *Dan* (52.749), *Monica* (47.492), *Olguţa* (2.488) se răspândesc prin romanul *La Medeleni*, de Ionel Teodoreanu, *Roxana* (36.325), prin romanul omonim al lui Gala Galaction, *Otilia* (11.657), *Felix* (2.355), prin *Enigma Otiliei*, de G. Călinescu, *Apostol* (2.388), prin *Pădurea spânzuraţilor*, de Liviu Rebreanu etc.

BDD-V4336 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:27:33 UTC)

De fapt, ceea ce caracterizează noua etapă nu este atât punerea în circulaţie a unor noi forme onomastice, cât folosirea prenumelor moderne pe o arie din ce în ce mai largă şi cu o frecvenţă sporită. Extinderea neologismelor onomastice se realizează, de obicei, dinspre antroponimia urbană, al cărei focar este capitala, înspre antroponimia regională, suburbană şi rurală. Unele prenume neologice atât masculine, cât şi feminine, realizează ranguri de frecvenţă ridicate (menţionate, între paranteze drepte, înaintea formei onomastice citate), care indică nu numai pătrunderea lor în sistemul denominativ, petrecută probabil în cea de a doua jumătate a secolului al XIX-lea, ci chiar fixarea şi larga lor circulaţie în sistemul onomastic românesc. Este cazul, mai ales, al unor prenume feminine de provenienţă franceză, care se situează, după numărul de ocurenţe (redat între paranteze rotunde după forma onomastică citată), pe locuri fruntaşe sau medii în primele două grupe ale ierarhiei onomastice actuale: [5] *Mariana* < fr. *Marie-Jeanne* (185.610), [12] *Georgeta* < fr. *Georgette* (103.858), [15], *Nicoleta* < fr. *Nicolette* (92.102) etc., [16] *Gabriela* < fr. *Gabrielle* (89.750), [37] *Simona* fr. *Simone* (58.544), concurând, sub acest aspect, forme tradiţionale din fondul principal de cuvinte. Comparativ, prenumele masculine, variante moderne, preluate pe filieră cultă, ale prenumelor româneşti tradiţionale ocupă poziţii medii: [29] *George / Gheorghe* (67.120), respectiv, [30] *Gabriel / Gavril(ă)* (66.961), urmate la mare distanţă în ierarhia de frecvenţă de prenumele modern [66] *Robert* (31.645). Privite în paralel, sub raportul frecvenţei, perechile onomastice *George – Georgeta, Gabriel – Gabriela* sugerează o modernizare mai accentuată a prenumelor feminine.

Frecvenţele pe regiuni ale prenumelor moderne ne arată că introducerea unor neologisme onomastice nu s-a produs uniform, existând zone ca Ardealul, mai legate de denominaţia tradiţională, prin urmare, mai refractare la schimbările de nume. Astfel, prenumele moderne, înregistrate cu ranguri de frecvenţă medii au mai multe ocurenţe în Moldova şi în Muntenia, decât în Transilvania : [114] *Eduard* (3824 – ML, 3270 – M, 1535 – TR), [119] *Romeo* (3.437 – ML, 2.034 – M, 1.609 – TR) etc.; [113] *Aurora* (6.799 – ML, 5.363 – M, 3.734 – TR) etc.

De asemenea, distribuţia regională a frecvenţelor prenumelor indică o migrare inversă a unor neologisme antroponimice masculine şi feminine, legate de sistemul onomastic german şi maghiar din Transilvania, care pătrund destul de greu în onomastica moldovenească sau muntenească, de exemplu [65] *Francisc* (15.538 – TR, 1.932 – ML, 179 – M), [97] *Ludovic* (7.925– TR, 675 – ML, 142 – M), [100] *Carol* (7.035– TR, 1.035 – ML, 421 – M), [66] *Eva* (17.861– TR, 1.211 – ML, 325 – M), [116] *Bianca* (6.170 – TR, 3.199 – ML, 1.831 – M), [146] *Marta* (4.450 – TR, 1.164 – ML, 509 – M). Trebuie să se ţină seama că cifra aparţiilor prenumelor include şi pe purtătorii maghiari sau germani ai numelui, luaţi în calcul în statistica generală a prenumelor actuale (Bolocan1999:369). În aceste condiţii, este foarte dificil de apreciat numărul românilor purtători ai acestor prenume, care pot fi tradiţionale în sistemul onomastic de origine şi neologice în sistemul onomastic românesc.

BDD-V4336 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:27:33 UTC)

3. În perioada comunistă, sistemul antroponimic românesc de tip prenume păstrează stabilitatea inventarului denominativ, deşi este supus unor schimbări conjuncturale, influenţate, în general, de instaurarea şi consolidarea regimului comunist, în special, de intensificarea propagandei ideologice ateiste. Pe de altă parte, în pofida represiunii politice şi a ateismului marxist, religia nu a fost interzisă şi practica religioasă a botezului a continuat la scară naţională. Nu au existat îngrădiri oficiale la alegerea unui nume religios şi nici la fixarea sa administrativă în actele de stare civilă.

În aceste condiţii, sistemul onomastic românesc evoluează, mai mult decât în alte perioade, între tendinţa de continuitate, manifestată în păstrarea numelor de botez religioase tradiţionale, şi cea de schimbare, în raport cu realitatea, exprimată prin laicizarea accentuată a inventarului antroponimic. Din acest punct de vedere, se înregistrează diferenţe între onomastica rurală, mai conservatoare, ataşată unor tradiţii mai puternice, dar şi mai puţin agresată de propaganda oficială, şi onomastica urbană, deschisă reînnoirii fondului de nume, care se adaptează orientării ateiste oficiale, prin selectarea şi promovarea unor prenume laice. În general, în perioada comunistă, se păstrează structura sistemului onomastic personal, dar preferinţa pentru prenumele nereligioase modifică proporţia dintre antroponimia creştină şi cea laică, mai ales în mediul urban şi în cel cărturăresc.

3.1. Stabilirea indicilor de ocurenţă a numelor de botez din a doua jumătate a secolului al XX-lea (Bolocan 1999), precum şi primele studii statistice privitoare la onomastica zonelor rurale (Cristureanu 1976), arată că în inventarul de prenume al acestei perioade se păstrează, mai ales, prenumele religioase, masculine şi feminine, care reiau numele sfinţilor şi sfintelor de seamă din calendarul ortodox, ceea ce explică poziţiile lor fruntaşe în ierarhia de frecvenţă onomastică actuală: [1] *Gheorghe* (662.265), [2] *Ioan* (556.312), [3] *Ion* (490.183), [4] *Vasile* (489.956), [5] *Constantin* (439.114), [6] *Nicola(i)e* (294.970), [7] *Dumitru* (287.169), [9] *Mihai* (234.758), [15] *Petru* (130.628), [24] *Andrei* (94.373), respectiv, [1] *Maria* (1.143.282), [2] *Elena* (690.603), [3] *Ana* (363.225), [9] *Elisabeta* (138.575) etc. Distribuţia prenumelor religioase de acest tip este confirmată, la nivelul unei singure localităţi rurale, de anchete onomastice (Popescu-Sireteanu 1999:237) întreprinse în anul 1964, care indică următoarea ierarhie de frecvenţă a prenumelor masculine: *Ion* (82), *Neculai* (69), *Vasile* (67), *Gheorghe* (62), *Constantin* (52), *Mihai* (40), *Petru* (40), *Dumitru* (21) etc. şi a celor feminine: *Maria* (124), *Elena* (123), *Catinca* (25), *Paraschiva* (19), *Aneta* (17) etc.

În paralel, se constată atribuirea mai rară a unor nume de botez tradiţionale, înregistrate cu frecvenţe medii sau scăzute: [63] *Pavel* (33.423), [74] *Simion* (26.206), [75] *Toader* (25.886), [80] *Gavril* (23.842), [82] *Anton* (22.647), [106] *Toma* (14.545), *Dionisie* (6.029), *Sava* (5229), *Filip* (4.239), *Zaharia* (3.481), *Spiridon* (3.152), *Luca* (3.111), *Pantelimon* (1.319), respectiv, [39] *Paraschiva* (56.302), [108] *Tereza*

BDD-V4336 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:27:33 UTC)

(18.885), [120] *Filofteia* (16.549), *Minodora* (7492), *Varvara* (7.129), *Eufrosina* (4.929), *Magdalena* (2.675), *Polixenia* (2.073) etc., precum şi trecerea în fondul onomastic pasiv a unor prenume calendaristice, înregistrate în secolele anterioare, dar absente în inventarele de frecvenţă luate în consideraţie: *Anastasie, Cristofor, Damaschin, Filimon, Hariton, Lazăr, Nichifor, Samson,* respectiv, *Fevronia, Ilaria, Olimpiada, Pelaghia, Pulheria, Tecla* etc.

Stabilitatea, respectiv, instabilitatea inventarului prenumelor religioase în această perioadă, corespunde, de asemenea, unor mari diferenţe între frecvenţele numelor calendaristice. Prenumele religioase de mare circulaţie, fixate prin tradiţie, s-au dovedit, în mod paradoxal, mai rezistente în sistemul denominativ decât prenumele mai rare, a căror capacitate de individualizare este mai mare.

Se observă, de asemenea, tendinţa de înlocuire a prenumelor calendaristice cu diminutivele sau cu hipocoristicele lor, ca formă de atenuare intenţionată sau neintenţionată a religiozităţii numelui, pe de o parte, ca manifestare a afectivităţii, pe de altă parte. Frecvenţele ridicate ale unor diminutive şi hipocoristice, înregistrate ca prenume masculine sau feminine, arată că fenomenul substituirii numelui religios cu o variantă diminutivală sau hipocoristică este general, mai ales în onomastica rurală sau în cea suburbană. Astfel, ierarhia de frecvenţă a prenumelor româneşti cuprinde numeroase nume religioase, fixate în varianta lor diminutivală sau hipocoristică: [18] *Ionel* < *Ion* (114. 854), [20] *Ionuţ* < *Ion* (105.269), [36] *Costel* < *Constantin* (57.624), [61] *Costică* < *Constantin* (34.001), [67] *Petrică* < *Petre, Petru* (30.614), [93] *Costache* < *Constantin* (19.434), [94] *Cristinel* < *Cristian* (18.192), [98] *Nelu* < *Ion* (16.175), [101] *Gheorghiţă* < *Gheorghe* (15.637), [109] *Vasilică* < *Vasile* (13.537), [111] *Mihăiţă* < *Mihai(l)* (12.478); [31] *Ionela* < *Ioana* (61.396), [32] *Marioara* < *Maria* (61.030), [33*] Anica* < *Ana* (61.006), [43] *Lenuţa* < *Leana* < *Elena* (52.341), [73] *Anişoara* < *Ana* (30.618), [105] *Maricica* < *Maria* (20.651) etc. Uneori, un diminutiv sau un hipocoristic al unui nume de botez se situează, în ierarhia de frecvenţă, înaintea numelui de botez de la care s-a format: [72] *Dorel* < *Doru* < *Tudor / Teodor*, (26.940), [217] *Magda* < *Magdalena* (5086), [218] *Magdalena* (2675) etc.

3.2. În aceeaşi perioadă, antroponimia urbană se caracterizează prin atribuirea cu precădere a prenumelor laice, motivată fie de circumstanţe social-politice, fie de tendinţa de înnoire a sistemului onomastic. De altfel, monografiile onomastice ale unor zone rurale (Stan 1961, Roşianu 1987) consemnează trecerea de la selecţia preponderentă a prenumelor calendaristice la denominaţia personală cu prenume laice, ca formă de modernizare a inventarului antroponimic.

Potrivit evaluărilor de frecvenţă, schimbarea structurii fondului onomastic în favoarea prenumelor laice nu este atât de ordin cantitativ, în sensul amplificării numărului de forme onomastice, cât de intensificare a circulaţiei numelor existente. Prenumele atribuite cu precădere sunt selectate din fondul bogat al onomasticii laice tradiţionale, având, în principal, trei surse: a) nume de origine străină, latină sau slavă, reactualizate ca nume savante de personalităţi istorice şi de personaje literare; b)

BDD-V4336 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:27:33 UTC)

prenume delexicale, create prin fixarea în denominaţia personală a unor nume comune; c) prenume deonomastice, formate pe baza altor nume proprii, cu două subtipuri: prenumele deantroponimice, alcătuite prin derivarea unor nume de persoană laice de tip delexical, şi prenumele detoponimice, care preiau sau derivă nume de locuri. Preferinţa pentru unele prenume laice din seriile menţionate (a); (b); (c), atât masculine, cât şi feminine, este indicată de rangul lor în ierarhia frecvenţelor actuale.

Prenumele laice din prima serie (a), repuse în circulaţie în secolul al XIX-lea de moda onomasticii latiniste sau a celei istorice şi literare autohtone, continuă să fie atribuite prioritar în perioada comunistă, devansând, ca număr de ocurenţe, unele prenume religioase. Popularitatea istorico-literară a impus în repertoriul antroponimic modern, în paralel cu prenumele latinist [48] *Traian* (46.782), dar cu o frecvenţă mult mai redusă, prenumele *Decebal* (1.330), inspirat de figura eroică a ultimului rege dac, precum şi pe cel al fiicei sale *Andrada* (3.951), cel din urmă fiind pus în circulaţie de filmul artistic *Dacii* (1967).

Din repertoriul numelor latiniste, au fost revitalizate, înregistrând un număr ridicat de apariţii în denominaţia personală, prenume masculine: [14] *Marius* (134.938), [32] *Valentin* (63.090), [40] *Liviu* (50.912), [42] *Lucian* (50.313), [44] *Cornel* (48.768), [46] *Ovidiu* (47.342), [48] *Traian* (46.782), [52] *Claudiu* (39.585), [56] *Laurenţiu* (35.443), [71] *Silviu* (27.072), [77] *Virgil* (25.057), [78] *Octavian* (24.857), [83] *Tiberiu* (21.851), [84] *Valeriu* (21.623), [90] *Corneliu* (19.013), [92] *Aurelian* (18.232) etc., precum şi prenume feminine: [23] *Aurelia* (74.138), [34] *Cornelia* (59.658), [37] *Silvia* (58.961), [38] *Emilia* (56.437), [48] *Claudia* (47.754), [52] *Valeria* (47.203), [80] *Livia* (28.100) etc. Frecvenţe asemănătoare se înregistrează în cazul prenumelor de origine slavă, devenite nume istorice sau literare: [26] *Mircea* (7.889), [34] *Radu* (61.214), [38] *Bogdan* (53.944), [76] *Răzvan* (25.454), [81] *Dragoş* (23.181), [102] *Vlad* (15.586) etc.

Celelalte prenume din inventarul onomastic de provenienţă slavă, lipsite de referinţe istorice care să le asigure popularitatea, au dispărut din repertoriul onomastic activ al acestei perioade, nefiind înregistrate în listele de frecvenţă actuale: *Dragu, Neagoe, Pârvu, Preda, Stan, Stroe, Vlaicu* etc., respectiv, *Balaşa, Rada, Stana, Stanca* etc. sau sunt pe cale de dispariţie, având ocurenţe reduse, de obicei în onomastica rurală: *Dobre* (2.632), *Dragomir* (2.999), *Neagu* (2.283), *Oprea* (5.818), *Stanciu* (1.196), *Stoica* (2.814), *Voicu* (3.315) etc., respectiv, *Dobra* (1.768), *Dobriţa* (3.500), *Neacşa* (1.437), *Neaga* (2001), *Voica* (6.217) etc.

În cadrul seriei onomastice delexicale (b), prenumele provenite de la forme lexicale atât simple, cât şi derivate cu sufixe diminutivale, a căror selecţie are o componentă pronunţat afectivă, sunt atribuite prioritar în onomastica postbelică, ocupând, în ierarhia actuală, ranguri de frecvenţă ridicate sau medii: [46] *Doina* (49.060), [61] *Luminiţa* (37.653), [142] *Steluţa* (11.700) etc., în timp ce altele înregistrează un număr redus de apariţii, fie pentru că sunt creaţii recente: *Mugur(el)*

BDD-V4336 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:27:33 UTC)

(3.572), *Stejărel* (1.230), *Mălin* (sub 1.000), *Puiu* (sub 1.000) etc., respectiv, *Vioara* (2.230), *Domniţa* (1.879), *Speranţa* (1.833), *Coca* (1.604), *Crenguţa* (1. 365), etc., fie pentru că sunt nume vechi, pe cale de a trece în fondul onomastic pasiv: *Zamfir* (2.975), *Badea* (1.906), *Păun* (1.723), *Bucur* (1.544), *Barbu* (1.541), respectiv, *Smaranda* (6.678), *Sultana* (2.877), *Dafina* (1.109), *Zâna* (1.056) etc.

În denominaţia personală a epocii, se observă preferinţa pentru prenumele provenite de la nume de flori, adesea fixate în varianta diminutivală, mult diferenţiate sub raportul frecvenţelor: [21] *Viorel* (104.861), [50] *Florea* (43.677), *Trandafir* (2.573), *Bujor* (1.123), *Crin* (sub 1.000), respectiv, [7] *Floarea* (162.499), [10] *Viorica* (131. 611), [40] *Margareta* (55.993), [56] *Camelia* (40.782), [70] *Violeta* (33.728), [110] *Lăcrămioara* (18.583), *Crina* (9.558), *Narcisa* (3521), *Brânduşa* (3.235), *Trandafira* (2.457), *Garofiţa* (1.859), *Ruja* (1.468), *Dalia* (sub 1.000), *Micşunica* (sub 1.000), *Romaniţa* (sub 1.000) etc. Prenumele delexicale mai vechi ale seriei de inspiraţie florală: *Florea, Floarea* şi diminutivele lor: *Florică, Florica, Floriţa* etc., legate direct de sărbătoarea creştină a Floriilor, continuă să se situeze pe locuri fruntaşe în ierarhia de frecvenţă datorită numărului ridicat de ocurenţe în onomastica rurală. În onomastica urbană, aceste prenume apar destul de rar, observându-se tendinţa de fi înlocuite cu forme moderne corespondente (care prezintă acelaşi radical *Flor-*), provenite din împrumuturi preponderent savante: *Florentin* (9.685) < lat. *Florentinus* / [44] *Florentina* (52.251) < fr. *Florentine* (< fr. *Florent*), it. *Fiorentina,* lat. *Florentina*; [10] *Florin* (159.183) < lat. *Florinus* (< *Florus*) / [71] *Florina* (33.720) < fr. *Florine*, lat. *Florina*; [57] *Florian* (35.144) < lat. *Florianus* / *Floriana* (2.079) < it. *Floriana*, lat. *Floriana*; *Florenţa* (3.359) < fr. *Florence*, *Flora* (1.312) < it. *Flora* < lat. *Flora* sau create în româneşte, derivate diminutivale: *Florinela* (1.512) < *Florinel* (7.284) < *Florin* etc. sau hipocoristice: *Flori*, *Flory*.

Se poate proba proveniența multiplă a unora dintre formele onomastice moderne menţionate. Astfel, lat. *Florentinus, Florentina* sunt derivate latineşti târzii ale cognomenului *Florens, Florentis* > *Florentius, Florentia,* răspândite ca prenume savante în onomastica occidentală medievală (Ionescu 1975:139), dar prenumele românesc *Florentin* poate fi considerat, de asemenea, un derivat regresiv de la prenumele feminin *Florentina*, mult mai răspândit şi mai bine fixat în onomastica românească, având în vedere modelul a numeroase prenume masculine provenite de la prenume feminine (Tomescu 1998: 51). De asemenea, prenumele *Florin, Florina* pot proveni din cognomene latineşti târzii < *Florinus, Florina,* din importuri savante sau sunt rezultatul unor derivări moţionale româneşti, prezentând similitudini cu cea a prenumelor *Florentin, Florentina.* Prenumele francez *Florence*, ca şi adaptarea sa românească *Florenţa*, pot fi interpretate şi ca forme detoponimice, inspirate de renumele oraşului italian omonim (fr. *Florence,* rom. *Florenţa*).

Tendinţa de laicizare a numelor proprii în a doua jumătate a secolului al XX-lea nu a dus întotdeauna la conservarea formelor onomastice delexicale tradiţionale. Unele dintre acestea, în pofida circulaţiei lor anterioare şi a menţionării

BDD-V4336 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:27:33 UTC)

lor în dicţionarele onomastice actuale (Ionescu 1975, Bălan Mihailovici 2003), nu se mai regăsesc în evidenţa oficială a numelor de persoane de la sfârşitul acestei perioade (Bolocan 1999: 380), de exemplu *Lupu, Micu, Mielu; Alba, Mărgărita, Mândra* etc.

Pe de altă parte, nici creativitatea delexicală nu a fost stimulată în procesul de promovare a onomasticii laice. Deşi resursele lexicale sunt bogate, în această perioadă se înregistrează puţine prenume noi, exclusiv în onomastica urbană, majoritatea fiind forme izolate, create de capriciul donatorilor, fără şanse de a se impune în repertoriul onomastic: *Nour(aş), Lacrima, Taina, Tomniţa, Unda* etc.

În repertoriul prenumelor laice preferate în perioada comunistă se includ şi numeroase forme deonomastice (seria c), derivate ale unor baze antroponimice, reprezentând modele formative diferite.

Un prim model, mai puţin frecvent, este cel al prenumelor aparent delexicale, reprezentând, de fapt, derivarea unor prenume provenite de la nume comune, cu două tipuri de sufixe onomastice, diminutivale: *Florică* (2.888) < *Florea*, *Codruţ* (1.628) < *Codru* < *codru*; [20] *Florica* (77.556) < *Floarea* < *floare*, *Doiniţa* (7.769) < *Doina* < *doină* etc. şi moţionale: *Păuna* (4.398) < *Păun; Codruţa* (3.637) < *Codruţ*; *Trandafira* (2.457) < *Trandafir* etc. Sursa lexicală directă a acestor prenume nu poate fi indentificată, întrucât diminutivele lexicale corespunzătoare, fără a fi imposibile, nu se folosesc: *codruţ, doiniţă* etc. sau lipsesc: *florică, floriţă* etc., ca şi lexemele feminine ale unor nume comune exclusiv masculine, precum *păun, trandafir* etc.

Cel de al doilea model, mai frecvent şi mai productiv, este cel al prenumelor care alcătuiesc perechi de gen (Tomescu 1998:45), prin derivare onomastică moţională (feminizare prin adăugarea sufixului *-a*) sau, mai ales, prin derivare moţională regresivă (masculinizare prin reducerea terminaţiei *-a*). Inventarul onomastic al epocii arată atribuirea preferenţială, devenită ulterior modă, a prenumelor care prezintă sufixele onomastice *-in, -ina* < gr.-lat. *inus, -ina (-ηνός, -ινα)*. Transmis prin nume religioase tradiţionale, precum *Constantin* < *Constantinus* < *Constans, -tis, Martin* < *Martinus* < *Marte* etc.; *Agripina* < *Agrippina, Marina* < *Marina* etc., respectiv, *Damaschin* < *Δαμσκηνός, Eufrosina* < *Εύφροσύνη* etc., sufixul este repus în circulaţie de onomastica latinistă transilvăneană: *Augustin* < *Augustinus* < *Augustus, Severin* < *Severinus* < *Sever, Valentin* < *Valentinus* < *Valens; Sabina* < *Sabina* etc. şi reactivat prin importul unor prenume moderne occidentale, mai ales feminine: *Albertina* < fr. *Albertine, Caroline* < fr. *Carolina, Celestina* < fr. *Célestine, Cezarina* < fr. *Césarine, Corina* < fr. *Corinne, Evelyne* < fr. *Evelina, Florentina* < fr. *Florentine, (H)ermina* < fr. *Hermine, Leontina* < *Leontine, Nadina* < fr. *Nadine, Onorina* < *Honorine* etc. Sufixul românesc corespunzător este adecvat ambelor tipuri de moţiune, feminizarea, specifică unor prenume tradiţionale: [62] *Cosmin* (< *Cosma*) (33.942) > *Cosmina* (6.931), [35] *Sorin* (< *Sor, Sorea*) (59.998) > [141] *Sorina* (11.631), [70] *Dorin* (< *Doru* < *Teodor, Tudor*) (27.935) > [50] *Dorina* (< *Dora* < *Teodora, Tudora* < *Teodor, Tudor*) (47.377), *Costin* (< *Costea, Costantin*) (5.928)

BDD-V4336 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:27:33 UTC)

> *Costina* (2.910) etc. şi masculinizarea, caracteristică, mai ales, prenumelor împrumutate: [55] *Alin* (37.398) < [17] *Alina* (< fr. *Aline*) (86.716), [37] *Cătălin* (56.636) < [84] *Cătălina* < *Katalin* < *Ecaterina*) (26.313), *Mădălin* (7076) < [87] *Mădălina* (< fr. *Madeleine*) (25.717), *Leontin* (4.037) < [149] *Leontina* (< fr. *Leontine*) (10.151), *Adelin* (1.009) < *Adelina* (< fr. *Adeline*, it. *Adelina*) (7.591) etc.

Lista prenumelor masculine se diversifică şi cu prenume formate prin derivarea diminutivală a unor prenume feminine mai vechi sau mai recente, precum şi a unor hipocoristice: *Irinel* (4212) < [24] *Irina* (71.932), *Ninel* (1.289) < *Nina* (< *[Anto]nina, Ni[culi]na)* (7.170) etc., prin schimbare de sufixe: [21] *Viorel* (104.861) < [10] *Viorica* (131. 611) sau, ca şi în cazul seriei sufixelor *-in, -ina*, prin derivarea regresivă a unor forme împrumutate: *Mirel* (5.889) < *Mirela* (< fr. *Mireille*, it. *Mirella*), *Petronel* (1.716), [123] < *Petronela* (< it. *Petronella*, fr. *Pétronille* < lat. *Petronila* < lat. *Petronius*) (16.173) etc.

Ca şi în cazul numelor tradiţionale laice de origine străină (latină sau slavă), dar în mai mică măsură, circulaţia actuală a unor prenume deonomastice româneşti a fost amplificată de notorietatea lor ca nume istorico-culturale. Este cazul unor prenume ca *Şerban* < *Şerb(u)* < *şerb* (2.618) şi *Horea* (1.692), *Horia* (4.058) < (supranumele individual) *Horea* < *a hori*, readuse în preferinţele donatorilor actuali, mai ales din mediul urban, ca nume istoric voievodal, purtat de Şerban Cantacuzino (1678-1688), iniţiator al Bibliei de la Bucureşti, respectiv, ca nume eroic al unuia dintre conducătorii răscoalei de la 1784-1785 din Transilvania, Vasile Ursu Nicola zis *Horea* din Albac.

Prenumele actuale detoponimice sunt, în general, inspirate de nume de ape, fiind înregistrate sporadic, atât toponime româneşti: *Criş(u), Mureş, Ozana*, cât şi cele împrumutate: *Loara* < *fr. Loire* etc. Prenumele *Lorena* < fr. *Lorraine* (3.043) este singurul prenume detoponimic înregistrat cu un număr mai mare de ocurenţe.

3.3. În ceea ce priveşte importurile onomastice, perioada postbelică se caracterizează, la început, printr-o stopare a împrumutului de prenume din antroponimia occidentală, precum şi printr-o limitare a atribuirii prenumelor de origine străină aflate în circulaţie. Prenumele moderne de provenienţă străină, în special franceză, sunt, în general, evitate din teama de a nu fi considerate semne ale apartenenţei sociale sau culturale „burgheze”. Astfel, din listele denominative ale epocii, precum şi din evaluările de frecvenţă de la sfârşitul secolului, lipsesc nume de botez, frecvente în perioada interbelică, precum *Bazil, Jacques / Jac, Jorj, Mişu* etc.; *Alice, Albertina, Celestina, Clemansa, Evelina, Giselle, Henrieta, Ivona / Yvone, Odette* etc. Se observă absenţa prenumelor importate mai recent, în perioada interbelică, neadaptate fonetic şi grafic, insuficient fixate în inventarul onomastic românesc.

Având în vedere orientarea politico-socială pro-sovietică şi propaganda în favoarea limbii şi culturii ruse din primele decenii ale perioadei comuniste, ar fi fost de aşteptat ca importurile onomastice să se reorienteze spre prenumele ruseşti

BDD-V4336 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:27:33 UTC)

specifice: *Boris, Igor, Iuri(e), Oleg, Serghei* etc., *Galina (Galea), Liuba, Ludmila, Svetlana, Zoia* etc., frecvente în onomastica românească de peste Prut, majoritatea fiind răspândite prin popularitatea unor personaje istorice şi/sau literare, precum cneazul Igor, Boris Godunov /Ruslan, Ludmila, Zoia Kosmodemianskaia.

Cu excepţia unor prenume ruseşti, calendaristice şi laice, intrate deja în sistemul onomastic românesc (Constantinescu 1963), care înregistrează frecvenţe atât medii: [91] *Olga* (22.967), [114] *Tatiana* (17.656), cât şi scăzute: *Vladimir* (4.685); *Larisa* (9.603), *Nadia* (6.876), *Tamara* (3.262), *Tania* (2.969), apariţia în onomastica postbelică din România a unor prenume importate este sporadică, exemple izolate fiind înregistrate, mai ales în familiile de activişti sau nomenclaturişti comunişti, precum *Iuri / Iura* (Borilă), *Serghei* (Niculescu-Mizil), *Vladimir* (Socor), *Vladimir / Volodea* (Tismăneanu), *Zoia* (Ceauşescu) etc.

Împrumuturile onomastice, mai ales occidentale, reapar, destul de limitate, începând cu deceniul al 6-lea al secolului XX-lea. Noile prenume din inventarul onomastic al acestei perioade au surse de inspiraţie diferite de cele ale unor prenume moderne anterioare. Astfel, prenume nou intrate în repertoriul românesc, ca *Elvis* (2.942), *Giani* (1.040) etc., *Patricia* (2.096), *Romina* (1.382), *Giliola* (sub 1.000) etc., precum şi unele repuse în circulaţie, precum *Amalia* (9.780), sunt atribuite în virtutea admiraţiei pentru vedete ale muzicii uşoare din epocă (Elvis Presley, Gianni Morandi, Patricia Kaas, Romina Power, Gigliola Cinquetti, Amalia Rodriguez etc.).

De asemenea, alegerea unor prenume, ca *Daiana* (1.067), *Loredana* (sub 1.000) reflectă preferinţele donatorilor pentru unele succese muzicale receptate, în general, cu întârziere în mediul românesc, precum *Daiana*, cântată de Paul Anka (1957), *Loredana*, interpretată de Gianni Morandi (1962) etc. Unele prenume ca *(Maria) Mirabella* (3.763), *Cerasela* (3.014) etc. au fost lansate odată cu filmele cu acelaşi nume (1981, respectiv, 1959). Aceste prenume îşi consolidează ulterior poziţia în sistemul onomastic românesc, prin popularitatea altor purtători al aceluiaşi nume, vedete ale muzicii uşoare ca Loredana Groza, Mirabela Dauer etc. Prenume, ca *Pamela* (1.007), *Isaura* (sub 1.000) sunt inspirate de eroi îndrăgiţi din primele seriale de televiziune americane: *Dallas* (1978) şi sud-americane: *Sclava Isaura* (1976). Faima unui sportiv de renume, ca Nadia Comăneci, a pus în valoare prenumele purtătorului, contribuind la răspândirea prenumelui *Nadia* (6.876) în onomastica atât naţională, cât şi internaţională.

4. În perioada postcomunistă din ultimele două decenii**,** sistemul antroponimic personal, mai ales cel al prenumelor, nu suferă schimbări importante, în ceea ce priveşte mărimea inventarului şi circulaţia formelor onomastice existente, dar manifestă unele tendinţe cărora li se pot găsi explicaţii în noile realităţi social-politice. Domeniu influenţat de transformările culturale sau de mentalitate, onomastica acestei perioade a fost marcată de recâştigarea libertăţii personale, de reactivarea vieţii religioase şi de deschiderea spre mondenitate prin contactele din ce în ce mai frecvente

BDD-V4336 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:27:33 UTC)

cu străinătatea. Amplificarea relaţiilor economice şi culturale cu ţările europene sau cu SUA, precum şi emigraţia românilor au avut ca rezultat colateral apariţia unor nume noi, cele mai multe din onomastica internaţională. Pe de altă parte, intensificarea fenomenelor globalizării în diferite domenii afectează treptat şi sistemul onomastic (Tomescu 2010:125). Propagarea modelor onomastice este influenţată de forţa şi deschiderea mijloacelor de comunicare actuale: cinematografie, radio-televiziune, presă, internet. Părinţii au la dispoziţie, în prezent, diferite site-uri specializate (www.nume-copii.ro, www.copiii.ro, www.ebotez.ro etc.) care propun prenume pentru băieţi şi fete, selectate după semnificaţie, simbolistică, sonoritate, atractivitate („prenume cool", „prenume ecologice", „prenume stranii", „prenume shakespeariene" etc.), precum şi discuţii pe teme onomastice purtate pe forumuri şi bloguri. Din materialele onomastice propuse se pot prevedea unele tendinţe de evoluţie a inventarului antroponimic românesc.

4.1. Prenumele, înregistrate şi studiate sporadic după anul 1996, deşi inventarul onomastic total este stocat cu mijloace electronice, se înscriu în continuitatea tradiţiei, în special prin formele onomastice religioase, care redevin predominante în sistemul de denominaţie personală. O listă din 2010 a celor mai frecvente cinci nume de băieţi şi fete **din ultimii trei ani** (Manoliu 2010) **cuprinde exclusiv prenume religioase, atât masculine: *Andrei, Alexandru, Gabriel, Ionuţ, Ştefan,* cât şi feminine: *Maria, Elena, Ioana, Andreea, Alexandra*.** Comparativ cu lista de frecvenţă, la nivel naţional, a prenumelor actuale, rezultată din statisticile oficiale, care înscrie pe primele locuri formele onomastice: *Gheorghe, Ioan, Ion, Vasile, Constantin,* se poate constata schimbarea preferinţelor în selectarea prenumelor religioase, mai ales a celor masculine, prin atribuirea unor forme moderne, precum *Gabriel, Alexandra, Andreea* sau a unor diminutive, ca *Ionuţ* etc.

Tendinţa de lărgire şi diversificare a repertoriului numelor de botez religioase corespunde noii efervescenţe a vieţii religioase, manifestându-se prin reactualizarea unor prenume mai vechi, ca *Luca, Toma, Matei, Mihnea* etc., care revin în moda onomastică. Datele de înregistrare a nou-născuţilor, la nivelul sectoarelor capitalei (Manoliu 2010:2), indică o schimbare radicală a orientării părinţilor în alegerea numelor de botez. În căutarea unor nume originale, mai rar întâlnite, sunt repuse în circulaţie numele biblice: *David, Samuel, Rebeca, Ruth, Sara(h)* etc., distribuite teritorial diferit în aria bucureşteană, având în vedere frecvenţele înregistrate. Astfel, în sectorul 1 al capitalei, predominante sunt prenumele *Luca* şi *Sara*, în sectorul 2, *David*, în sectorul 5, *Luca* şi *David* etc. Moda prenumelor biblice, care manifestă tendinţa de a înlocui prenumele tradiţionale, reprezintă şi o influenţă a onomasticii anglo-americane, care se răspândeşte nu numai prin filiere literare, cum a fost cazul unor împrumuturi culte mai vechi, ci şi prin modele onomastice oferite de mass-media.

Schimbarea repertoriului se face şi prin înregistrarea prenumelor religioase, în variantă străină (mai ales, grafică): *Andreas, Nicolas, Yannis* etc.; *Mary, Ann, Kristine*

BDD-V4336 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:27:33 UTC)

etc. Formele de acest fel sunt considerate adesea prenume care pot fi „europenizate", în perspectiva „unor studii sau locuri de muncă în străinătate" (Manoliu 2010:3).

4.2. În cadrul prenumelor laice, predomină împrumuturile din diferite limbi, creaţiile delexicale româneşti fiind mai rare. Numele străine, de diferite origini, sunt importate frecvent, fiind impuse de notorietatea internaţională, ca şi de popularitatea pe plan naţional sau local a unei persoane sau a unui personaj. Un număr mare de prenume noi, au avut ca sursă onomastica telenovelelor, mai ales ale celor sud-americane: *Alejandro, Alberto, Armando, Mario, Fernando, Paolo, Oscar, Ricardo*; *Alejandra, Alesia, Estrella, Iasmina, Mercedesa, Oriana, Rosalinda* etc. Unele dintre acestea, precum: *Mario, Ricardo, Alberto, Antonio* se situează printre cele mai frecvente nume înregistrate în Bucureşti (sectorul 2) în 2010. Potrivit aceloraşi informaţii primite de la conducerea serviciilor de evidenţă ale populaţiei din capitală, moda numelor preluate din telenovele, frecvente în ultimul deceniu al secolului al XX-lea, este în descreştere, în favoarea formelor onomastice inspirate de numele (prenume, nume de familie sau de pseudonime) ale unor vedete din lumea teatrului: *Maia* (Morgenstern), *Iarina* (Demian) etc., a cinematografului: *Antonio* (Banderas), *Brad* (Pitt), *Brandon, Kevin* (Costner); *Angiolina* (Jolie), *Jennifer* (Ashton), *Ornella* (Mutti), *Vanessa* (Redgrave), a muzicii: *Brian* (Adams), (Bob) *Dylan, Amanda* (Lear), *Brenda* (Lee), *Celine* (Dion), *Noemi, Samantha* (Fox), *Sabrina, Sheila* etc., a sportului: *Diego* (Maradona), *Eusebio, Roger* (Federer), *Ronaldihno, Ronaldo* etc., a modei: *Dior, Naomi* (Campbell) etc. Cu excepţia prenumelui *Noemi* (2.564), celelalte prenume au un număr relativ scăzut de ocurenţe (sub 1.000), dar cu tendinţe de creştere. Mulţi dintre donatori îşi motivează alegerea fie prin admiraţia personală pentru vedetele ale căror nume îl preiau, fie prin dorinţa de a adopta un nume la modă. Raritatea unor nume sau rezonanţa lor exotică le sporeşte atractivitatea: *Belinda, Briana, Dalina, Danita, Debora, Fiordalisa, Loriana, Luana, Melisa, Melita, Morgana, Peregrina* etc.

Numărul relativ mare de prenume străine atribuite recent, conform datelor oficiale, corespunde necesităţii de diversificare a formelor onomastice în perspectiva individualizării persoanei, dar şi preferinţei donatorilor pentru noutatea sau originalitatea numelui ales. Statiscile existente nu permit, însă, evaluarea numelor noi sub raportul etniei care le adoptă cu prioritate.

4.3. O explicaţie similară o are şi prezenţa în repertoriul actual a unor prenume noi, create fie după un model delexical, fie printr-un procedeu inedit în sistemele onomastice tradiţionale.

În prima categorie se încadrează prenumele delexicale noi, predominant feminine, inspirate de numele de flori: *Azaleea, Begonia, Datura, Gardenia, Iasomia, Iris, Irisa, Magnolia, Pansela, Petunia* etc., sau de pietre (semi)preţioase: *Ambra, Cameea, Malachita, Perla* etc. care îmbogăţesc seriile onomastice deja existente. Considerate „nume ecologice" prin referinţa la un concept la modă, intens recomandate părinţilor, circulaţia acestor nume s-a amplificat în ultimii ani. Fiind formate prin

BDD-V4336 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:27:33 UTC)

atragerea în sfera onomastică a noi lexeme, mai ales neologice, prenumele de acest fel exprimă destul de bine creativitatea sistemului onomastic actual.

Inventivitatea onomastică este reprezentată, mai ales, de cea de a doua categorie a prenumelor noi, realizate prin procedeul combinării / sudării a două prenume existente în inventarul antroponimic. Astfel apar prenume masculine şi feminine, ca *Alian* < *Alin* şi *Adrian*, *Miharius* < *Mihai* şi *Marius*, *Erisa* < *Eric* şi *Melisa*, *Sim(i)ena* < *Simion* şi *Elena, Radisa* < *Radu* şi *Denisa, Veneranda* < *Venera* şi *Anda* etc. Numele de acest fel se bucură de o mare popularitate atât prin originalitatea lor, cât şi prin posibilităţile combinatorii diverse în care pot fi încadrate numele unor membri ai familiei, mai ales ale părinţilor sau ale bunicilor etc.

Inovaţiile onomastice ale acestei perioade sunt reprezentate de prenume deonomastice, realizate prin derivare moţională (feminizare) de la prenume tradiţionale: *Filipina* < *Filip, Vladia* < *Vlad* etc., diminutive: *Costinela* < *Costinel* < *Costin, Romanela* < *Romanel* etc., supranume ereditar (cu referinţă istorică): *Corvina*. Noutatea acestor prenume constă în combinaţia originală dintre baza onomastică şi sufixul moţional, procedeu care poate fi productiv în onomastica actuală în perspectiva diversificării repertoriului. De asemenea, se înregistrează prenume masculine noi rezultate din derivarea regresivă a unor prenume feminine, în general neologice: *Adin* < *Adina, Loredan* < *Loredana, Sabrin* < *Sabrina* etc.

4.4. În sistemul denominativ oficial (administrativ), prenumele înregistrate se încadrează în structuri onomastice duble (frecvent), triple sau multiple (rar). Raportul dintre prenumele unice şi prenumele duble este în curs de schimbare. Conform statisticilor onomastice, prenumele duble constituie 40% din totalul numelor de botez înregistrate între anii 1995 şi 1999 (Bolocan 1999:334). Prenumele duble masculine şi feminine de acest fel combină, în general, un prenume tradiţional religios, cu un nume modern, mai ales din seria noilor împrumuturi: *Alexandru - Mario, Andrei - Alberto, Andrei - Cezar, Andrei - Ciprian, Andrei - Eduard, Andrei - Robert, Dragoş - Romario, Dumitru - Mario, George - Ricardo, Ionuţ - Robert, Mihai - Robert, Nicolae - Denis, Nicoale - Roberto, Petre - Orlando* etc.; *Alexandra - Geanina, Ana - Silvia, Ana - Sorina, Ana - Raluca, Ana - Miruna, Anda - Vanessa, Andra - Bianca, Andra - Raluca, Diana - Debora, Elena - Bianca, Elena - Isabela, Elena - Loredana, Elena - Melisa, Elena - Tereza, Ioana - Patricia, Ioana - Carla, Ioana - Roberta, Maria - Amelia, Maria - Beatrice, Maria - Carla, Maria - Mirabella* etc. Foarte rar sunt alăturate două prenume noi: *Adin - Robert, Mario-Denis; Patricia-Melisa, Mirabella-Karin* etc. Prenumele duble realizează din acest punct de vedere un echilibru între cele două serii de prenume, prin selectarea ambelor tipuri de nume de botez.

În denominaţia neoficială, utilizarea frecventă numai a uneia dintre cele două forme onomastice din structura prenumelui dublu pune problema preferinţei pentru formele tradiţionale sau pentru cele la modă. De altfel, cei mai mulţi dintre purtătorii unui nume dublu sunt cunoscuţi sau identificaţi printr-un singur prenume din

BDD-V4336 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:27:33 UTC)

componenţa numelui dublu. De această dată, subiectivitatea purtătorului, nu cea a donatorului, joacă un rol decisiv în actul denominaţiei.

5. Descrierea denominaţiei personale primare actuale pune în lumină câteva trăsături semnificative ale dinamicii antroponimice, în cele trei epoci istorice (interbelică, comunistă şi postcomunistă) luate în consideraţie.

Cel mai important aspect îl constituie stabilitatea sistemului antroponimic actuale, situat în general, în continuitatea procesului de modernizare început la mijlocul secolului al XIX-lea, fără a fi afectată structura sistemului onomastic şi omogenitatea inventarului tradiţional.

Marcată de influenţe socio-politice contradictorii în această evoluţie, dinamica denominaţiei primare prezintă particularităţi diferite de la o perioadă la alta. Perioada interbelică se caracterizează prin unificarea repertoriului de prenume la nivel naţional, realizată sub forma schimbului de forme între sistemele antroponimice regionale, prin accelerarea procesului de modernizare a antroponimiei, marcată de importuri masive de nume europene. În perioada comunistă, sistemul prenumelor se distinge prin procesul de laicizare accentuată a inventarului de forme şi de limitare a împrumuturilor onomastice. În perioada postcomunistă, denominaţia antroponimică cu prenume evoluează, spre reactivarea şi diversificarea formelor religioase, spre amplificarea şi reorientarea importurilor internaţionale în conformitate cu procesul de globalizare onomastică, spre stimularea creativităţii şi a originalităţii denominative.

BIBLIOGRAFIE

Bălan-Mihailovici 2003 = Bălan-Mihailovici, Aurelia, *Dicţionar onomastic creştin,* Bucureşti, Editura Minerva, 2003.

Bolocan 1999 = Bolocan, Gheorghe, *Prenumele actuale – inventar şi repartiţie teritorială,* în „Studii şi cercetări de onomastică" (SCO), 4, Craiova, 1999, p. 369-411.

Constantinescu 1963 = Constantinescu, Nicolae A., *Dicţionarul onomastic românesc*, Bucureşti, Editura Academiei, 1963.

Cristureanu 1976 = Cristureanu, Alexandru, *Prenume româneşti din împrejurimile Dejului în secolele al XIX-lea şi al XX-lea,* în „Studii de onomastică", 1, 1976, p. 83-93.

Ionescu 1975 = Ionescu, Christian, *Mică enciclopedie onomastică*, Bucureşti, Editura enciclopedică, 1975.

Manoliu 2010 = Manoliu, Maria, *România, generaţia 2010: cele mai frecvente cinci nume de băieţi şi fete,* în Gândul, 21 martie 2010.

Paşca 1936 = Paşca, Stefan, *Nume de persoane şi nume de animale în Ţara Oltului*, Bucureşti, Imprimeria naţională, 1936.

BDD-V4336 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:27:33 UTC)

Roşianu 1987 = Roşianu, Ion, *Prenumele locuitorilor din Lancrăm (jud. Alba),* în „Studii de onomastică”, IV, Cluj-Napoca, 1987, p. 222-234.
Tomescu 1998 = Tomescu, Domniţa, *Gramatica numelui propriu în limba română*, Bucureşti, Editura All, 1998.
Tomescu 2001 = Tomescu, Domniţa, *Numele de persoană la români. Perspectivă istorică*, Bucureşti, Univers Enciclopedic, 2001.
Tomescu 2010 = Tomescu, Domniţa, *Globalizarea onomastică*, în „Buletinul Universităţii Petrol-Gaze din Ploieşti”, Seria Filologie, LXII, nr. 3, 2010, p. 125.

LA DYNAMIQUE DE LA DENOMINATION PERSONNELLE PRIMAIRE DANS L’ANTHROPONIMIE ACTUELLE

Résumé

Notre travail concerne le dynamisme dénominatif des prénoms roumains, considérés comme un système ouvert aux innovations, soumis aux influences diverses, dont la mobilité et l’instabilité fait la différence par rapport à d’autres anthroponymes. Le changement de l’inventaire des prénoms est conditionné par le contexte socio-politique et culturel. Les trois époques de l’histoire roumaine de XXème et XXIème siècles (entre les deux guerres, communiste et postcommuniste) marquent différemment l’évolution de la dénomination personnelle primaire, dominée, en général, par la continuité, l’unité et l’homogénéité du répertoire onomastique traditionnel. Les aspects caractéristiques des modifications onomastiques sont l’unification de l’inventaire anthroponymique national par des échanges interrégionaux et renforcement des emprunts, pour la première période, la laïcisation du répertoire et la limitation des imports des prénoms, pour la deuxième période, et la remise en forme des noms religieux en parallèle avec la réorientation vers nouveaux prénoms étrangers, pour la troisième période.

Mots-clés: *dénomination primaire, prénoms, dynamique, instabilité, emprunts*.

BDD-V4336 © 2017 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:27:33 UTC)